

waren en daarmee de volledige beschikking hadden over het land en zijn opbrengsten en zelfs over de arbeid, zo niet het leven van hun onderdanen. Dat dus ook de nieuwe machthebbers zich van alles het beste en het duurste toeëigenen vindt waarlijk niet slechts zijn oorzaak daarin, dat zij menen dat zulks hun toekomst, maar vooral ook in het feit dat de bevolking meent dat hun zulks toekomst.

Het is dan ook de vraag of indien b.v. een internationale organisatie fonkelnieuw transportmaterieel ter beschikking stelt voor het effectief ten uitvoer brengen van b.v. een anti-malaria-campagne, het feit dat het hoofd van de malariadienst de beste jeep voor eigen transport reserveert, in zijn ogen zowel als in die van zijn volksgenoten wel als corruptie geldt. Immers, men zou er geen genoegen mee nemen dat hij als hoofd van een zo belangrijke dienst rondreed in een rammelend en gedeukt voertuig, terwijl zijn ondergeschikten over de nieuwste vervoermiddelen zouden beschikken. Dit neemt niet weg dat lang niet alle hoofden van dergelijke diensten in alle ontwikkelingsgebieden op de bovenbeschreven, in onze ogen onjuiste, wijze handelen, maar als zij dit niet doen betekent dit reeds dat hun gedragspatroon niet meer dat is van de gemeenschap, waaraan zij ontsproten zijn.

In de tweede plaats werkt vaak het feit dat in de ontwikkelingslanden, de „low-income countries”, de regeringen over uitzonderlijk weinig geld beschikken om hun ambtenaren naar behoren te salarieren, het ontstaan van corruptie in de hand. Het is die ambtenaren vaak niet mogelijk om in hun onderhoud te voorzien van hun salaris alleen en men krijgt wel de indruk, dat dit de salarisregelingen zulks ook niet beogen. Waar dit het geval is wordt corruptie van een (on-aanvaardbaar) verschijnsel in het morele vlak tot een (aanvaardbaar, althans algemeen aanvaard) verschijnsel in het sociologische vlak. Het wil mij voorkomen dat de sociologische aspecten van het verschijnsel „corruptie” tot dusverre wat te weinig aandacht gekregen hebben van de zijde dergenen, die zich met ontwikkelingshulp bezig houden.

Zou men dit verschijnsel nader bestuderen, dan zou blijken, dat er naast het aannemen van steekpenningen, een handeling, die overal ter wereld wel als principiëel onjuist wordt gezien, allerlei andere handelingen gepleegd worden, die weliswaar niet corrupt in strikte zin genoemd mogen worden, doch die toch het rendement van bepaalde door de regering getroffen maatregelen aanmerkelijk verlagen. Om dit met een enkel voorbeeld te illustreren: in Thailand kent men